

VRBSKO RUŠČIČKE ŽRTVE SELJAKA 1935.g.

Prisjećajući se 75.obljetnice stradanja šest hrvatskih seljaka iz Gornje Vrbe i Ruščice koji su 20. veljače 1935. godine prosvjedujući protiv velikosrpskog terora dočekani ispred Gradskog groblja od srpske žandarmerije i mučki ubijeni, u subotu 20. veljače im je odana dužna počast ispred zajedničke grobnice na Gradskom groblju u Slavonskom Brodu.

Uz zamjenika župana Brodsko-posavske županije i predsjednika županijske organizacije HSS-a Davora Vlaović, vijence su položili predstavnici BPŽ, članovi obitelji Milec i Borevković, predstavnici općinske organizacije HSS-a Gornja Vrba i Ruščica, članovi županijskog odbora HSS-a, predstavnici Grada Broda, općine Gornja Vrba, te predstavnici udruga i političkih stranaka.

Prigodan tekst u znak sjećanja ispred spomen obilježja pročitao je Ilija Maoduš, publicist naglasivši.

Prošlo je 75 godina od tragičnih i tužnih događaja kada su na najtragičniji način svoje živote završili seljaci i članovi HSS-a iz Gornje Vrbe i Ruščice. Da tadašnja za nas danas i ovdje prevažna povijesna događanja ne odu u zaborav i radi poštenog i pravilnog povijesnog odmaka, nužno je i kulturološki potrebno kratko se prisjetiti pogibije naprednih seljaka ta dva sela.

Nagomilane poteškoće i nepodnošljivo težak život seljaka u kraljevini Jugoslaviji osobito u Hrvatskoj, teška ekonomska kriza, neriješena nacionalna pitanja, podrška vlasti pristašama režima....snažno se osjetila i u kotaru Slavonski Brod. HSS je prekinuo sve veze s dvorom a stranka je bila razjedinjena frakcijama i tako dodatno oslabljena. U selima su nicali nove stranke, što je dodatno otežalo rješavanje bilo kojeg seljačkog pitanja. Zaoštravali su se nacionalni odnosi pa je bilo pitanje dana kada će doći do pobune seljaka u brodskom kotaru. Navečer 19. veljače 1935.g. seljaci iz Tomice, Augustin Krunić, Luka Pandurić, Antun Valić i Vlado Šulc krenuli su kolima u selo Donju Vrbu, od Tomice udaljenu oko 10 km. Njihov cilj je bio da tamošnje seljake privole da pođu u Podvinje. U Donjoj Vrbi su zatekli sakupljeno više od stotinu seljaka pa su se odmah uputili u Ruščicu. Iz Ruščice krenula su ova četiri kurira u selo Gornju Vrbu, gdje je u kući seljaka Pere Borevkovića održan sastanak. Prisutni su se obavezali da će poći u Podvinje. Nakon sastanka kuriri su se vratili u Tomicu, a Borevković se zajedno sa svojim suseljanim Marinom Balićem, Antunom Brkićem i Mijom Bakićem uputio u selo Gornju Bebrinu da podignu tamošnje seljake i privole ih da krenu na prosvjedni skup u Podvinje. Tako su za kratko vrijeme sela sjevernoistočno i jugoistočno od Slav.Broda bila

pokrenuta. Međutim seljaci iz sela Gornja i Donja Vrba te Ruščice nisu krenuli u Podvinje, već su se noću 19/20.veljače 1935.g.. odnosno 20. veljače ujutro uputili prema Slav.Brodu.....

Događaji koji su se ovdje dogodili nisu jednako opisani u službenim izvješćima. Međutim u izvješćima Kraljevske banske uprave Ministarstva unutrašnjih poslova zapisano je: Grupa seljaka 250-300 iz sela Gornja Vrba, Donja Vrba i Ruščica pokretala se cestom prema gradu. Ujutro oko sedam sati bili su kod gradskog groblja. Nadstražar ih je pokušao zaustaviti. Gomila ljudi nije stala, nego su se čuli pucnji, na čega su žandari navodno odgovorili ubivši 6 seljaka. Zamišljeni mirni prosvjed završio je krvoprolićem nedužnih seljaka. Kod ovog groblja poginuli su seljaci: MIRKO MILEC, IVAN MARTIĆ I STIPO MIRKOVIĆ svi iz Ruščice te TOMO VARGIĆ, IVAN BOREVKOVIĆ I FRANJO BOREVKOVIĆ, svi iz Gornje Vrbe. Nakon tih događaja dan ranije u Sibinju i Gornjoj Vrbi uhapšeno je na desetke seljaka koji su godinama proganjani, suđeni i osuđeni na robiju. Ovisno o izvoru podataka tadašnjih vlasti, kao i zapisanim sjećanjima i usmenoj predaji o tom krvoproliću, do danas su ostale neke dvojbe oko svih ovih događanja. Naime niti u jednom dokumentu nije zapisano direktno učešće ili podrška tadašnjeg vodstva HSS-a u Zagrebu na čelu s Mačekom osim počasti poginulim hrvatskim seljacima iz Slavonije koje su im dali u zagrebačkoj katedrali.

Mi ovdje okupljeni danas i sutra, odajemo im tek počast. Zaslužili su puno više od toga. Mi, članovi HSS-a ali i svi ostali rodoljubi ujedinjeni moramo konačno biti dostojni njihove svete žrtve. Tragovi naše duhovne brazde na našoj praužitničkoj, slavonskoj i hrvatskoj njivi moraju biti puno dublji.

Nakon polaganja vijenaca služena je sveta misa zadušnica u crkvi Sv. Nikole u Gornjoj Vrbi, a potom je u mjesnom Domu obilježen Dan općine Gornja Vrba.

Priredila Ankica Stjepić
Fotografije – Posavska hrvatska